

ČEŠTINA VE VELKÉ BRITÁNII

Výuka českého jazyka (české literatury a reálií) má ve Velké Británii poměrně dlouhou tradici a stabilně poněkud skromné zastoupení na několika významných univerzitách — v Oxfordu (Faculty of Medieval and Modern Languages, University of Oxford), Glasgow (School of Modern Languages and Cultures, University of Glasgow), Bristolu (Department of Russian and Czech, School of Modern Languages, University of Bristol), Sheffieldu (Russian and Slavonic Studies, University of Sheffield) a Londýně (University College of London).

Novodobá historie výuky češtiny ve Velké Británii začíná zhruba v druhé polovině 20. století. Nejhlouběji sahají kořeny na jedné z nejprestižnějších britských (a světových) univerzit — v Oxfordu byla již v roce 1899 vydána první učebnice češtiny: William Morfill: *Grammar of the Bohemian or Czech Language*.¹ Soustavně se tam čeština vyučuje od 60. let 20. století v rámci slovanské filologie (první doktorát zaměřený na česky píšícího autora byl dokončen v roce 1959) a od roku 1988 jako samostatný obor: lze ji studovat jako diplomový obor (*Honours degree*) spolu s jiným jazykem (obvykle s ruštinou, němčinou, francouzštinou, španělštinou) nebo s jiným oborem (např. anglickou historií). Studijní obor zahrnuje důkladné studium jazyka i literatury a v naprosté většině jsou do něj přijímáni úplní začátečníci.

Druhá nejstarší bohemistika je v Glasgow, založena byla v roce 1950 a do roku 2010 tam čeština existovala jako samostatný pětiletý obor. Současná výuka probíhá na pregraduální i postgraduální úrovni. Pregraduální kurzy zahrnují český jazyk (na třech úrovních: Level 1, Level 2, Level 3) a kurzy s kulturním obsahem (česká literatura, kinematografie, sociální vědy, historie). Od roku 2010 neexistuje v Glasgow samostatný kurz bohemistických studií, v jehož rámci by studenti mohli po čtyřech letech studia absolvovat jako bohemisté. Univerzita v Glasgow však má v oblasti českých studií nesmírně dynamický a rozvinutý program postgraduálního výzkumu. Postgraduální výzkum v oboru českých studií má naprosto klíčový význam, protože britské univerzity nepovažují za solidní obory, které nemají větší počty doktorandů pracujících ve výzkumu. K významným absolventům českých studií v Glasgow patří např. Andrew Stroehlein, mediální ředitel organizace *Human Rights Watch* v Bruselu (byl označen za jednoho z dvaceti globálně nejvlivnějších mezinárodněpolitických analytiků současnosti na Twitteru), profesorka Oxfordské univerzity Kathryn Murphyová nebo Amy Mackinnonová, novinářka pracující pro globální mediální organizaci *Coda* a držitelka novinářské ceny organizace *Amnesty International*.

V Bristolu se čeština vyučuje od roku 1974, bohemistika jako obor existuje od roku 2001; nabízí studium češtiny v dvouoborovém či tříoborovém programu. Obdobně se realizuje čeština v Sheffieldu od roku 1975 jako volitelný předmět v rámci rusistiky; od roku 1997 jako jmenovaná složka studia a od roku 2004 se nabízí v dvouoborovém studiu (s jedním světovým jazykem: francouzštinou, španělštinou, němčinou, ruštinou, nebo s dvěma dalšími jazyky — volba je z 11 evropských jazyků).

---

1 Blíže viz James Naughton: Morfill and the Czechs. *Oxford Slavonic Papers, New Series XVII*, 1984, pp. 62–76; česky (překlad I. Bozděchová): James Naughton: Morfill a Češi. *Čeština doma a ve světě*, 2004, roč. 12, č. 3 a 4, s. 247–261.

Aktuální rozsah výuky češtiny na jednotlivých výše uvedených univerzitách je zachycen v tabulce:²

UNIVERZITA	ROZSAH VÝUKY	POČET STUDENTŮ 2016-2017
OXFORD	3 hod. jazyk 2-3 hod. lit. semináře 4 hod. lit. konzultace	13
GLASGOW	3 hod. jazyk	19
BRISTOL	3 hod. jazyk	začátečníci 30
	4 hod. literatura, reálie	mírně pokročilí 16
		pokročilí 2
SHEFFIELD	5 hod. jazyk v 1. roč. pak 3-4 hod. jazyk	22
LONDÝN		

Absolventi oboru čeština na britských univerzitách pracují povětšinou ve státním sektoru včetně různých ministerstev a diplomatických služeb, v soukromém sektoru od právnických či účetních firem po vlastní firmy (zejména v oboru jazykových služeb). Někteří studenti se uplatňují také v institucích Evropské unie, především jako překladatelé a tlumočníci, dále jako vysokoškolští učitelé a badatelé, učitelé na středních a základních školách, pracovníci IT, manažeři atd.

Představitelé bohemistiky a učitelé češtiny na britských univerzitách se každoročně pracovně setkávají a diskutují o situaci a vývoji v oborech, do kterých česká studia ve Velké Británii spadají (lingvistika, literatura, dějiny, sociální vědy apod.). Poslední *Den českých a slovenských studií ve Velké Británii* uspořádala Katedra ruských a slovanských studií univerzity v Sheffieldu v květnu 2017; podpořilo jej Velvyslanectví České republiky v Londýně a zúčastnili se ho i zástupci Univerzity Karlovy z Prahy. Na setkání ve vztahu k nám mj. opět zaznělo, jak značnou motivační sílu k výuce češtiny (nebo k jejímu pokračování) mezi britskými studenty má možnost účastnit se letní školy v České republice. Bylo by žádoucí, aby se počet míst (a vládních stipendií) pro Velkou Británii nadále nejen udržel, ale i zvyšoval. S cílem pomoci výuce češtiny ve Velké Británii a v návaznosti na návštěvu delegace Univerzity Karlovy v čele s jejím rektorem na univerzitách ve Velké Británii byl v létě 2017 zaslán knižní dar Univerzity Karlovy britským bohemistickým pracovištím; dostalo se jim tak na 250 publikací z produkce vydavatelství FF UK a Karolinum, které si z nabídky učebních a studijních příruček i české beletrie vyučující sami vybrali. Věřme, že tento malý příspěvek bude prospěšný a užitečný britským studentům i jejich učitelům a že (nejen symbolicky) předznamená a otevře užší a vzájemně potřebnou spolupráci mezi českými a britskými bohemisty.

Ivana Bozděchová

² Za poskytnutí konkrétních údajů a aktuálních informací v příspěvku uvedených děkuji vyučujícím češtiny na daných britských univerzitách; jmenovitě jsou to J. Partridge (Oxford), J. Čulík (Glasgow), J. Nahodilová (Bristol) a N. Bermel (Sheffield).